

Motion till riksdagen 2021/22:3878

av **Magnus Jacobsson m.fl. (KD)**

Trafiksäkerhetspolitisk motion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta det förebyggande arbetet gällande nolltolerans mot alkohol och narkotika i trafiken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för rattfylleri och grovt rattfylleri bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om alkoholås eller annan teknik som förhindrar rattfylleri på alla nya bilar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot eftersupning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett krav på alkoholtest för piloter och besättningspersonal vid på- och avstigning på flyget och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppförandet av fler strategiskt placerade alkobommar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motsvarande möjligheter att slumpmässigt kontrollera förare vad gäller påverkan av alkohol ska finnas vad gäller påverkan av andra droger om det kan genomföras med bibehållen integritet för föraren och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja detekteringsteknik som möjliggör masskontroller för att hitta drogattfulla och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa syntester i samband med körkortsförnyelse och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket ska ta fram en åtgärdsplan för att byta ut vajerräcken mot traditionella moderna vägräcken och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om ett säkerhetsavstånd på 1,5 meter vid omkörning av cyklister och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka bruket av digitala skyltar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att höja hastigheten på flera vägsträckor och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med utgångspunkt från brittisk lagstiftning se över de straffrättsliga påföljderna vid brott mot luftfartslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är en tragedi varje gång en människa dör eller skadas svårt i trafiken. Risken att omkomma är fortfarande betydligt högre inom vägtrafiken än inom andra trafikslag. Antalet omkomna i den svenska vägtrafiken har sjunkit trendmässigt sett i ett längre tidsperspektiv. Sverige är i dag ett av världens trafiksäkraste länder. Men Kristdemokraterna anser att arbetet med att förverkliga en nollvision om antalet omkomna och allvarligt skadade i trafiken måste intensifieras.

Viktiga åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten är att minska alkoholen i trafiken, upprusta och förbättra vägnätet, samt kontroll och efterlevnad av hastighetsbegränsningar. Vi bör också beakta olika transportslags skador vid valet av tekniska lösningar för att separera trafiken. Vi redogör särskilt för Kristdemokraternas trafiksäkerhetspolitiska förslag i denna motion.

Nolltolerans mot alkohol och narkotika i trafiken

Enligt Trafikverket är i genomsnitt en av femhundra bilister rattfull. Det motsvarar cirka 0,2 procent av trafiken. År 2020 anmäldes Enligt Brottsförebyggande rådet totalt 25 600 rattfylleribrott, vilket innebar en minskning med 4 procent jämfört med 2019. Det har också skett en ökning av antalet anmälda brott om drograttfylleri (påverkan av enbart narkotika); de ökade med 15 procent till 16 800 anmälda brott. Utvecklingen för det totala antalet anmälda fall av drograttfylleri har varit kontinuerligt uppåtgående sedan 2011 (en ökning med 33 procent).

Trafikverkets statistik kring dödsolyckor under 2020 visar att 57 personer omkom i en alkohol- eller drogrelaterad trafikolycka. Det motsvarar 28 procent av alla omkomna i trafiken. Av dessa personer omkom 39 i olyckor som enbart var alkoholrelaterade, 15 i olyckor som enbart var drogrelaterade och 3 i olyckor som var både alkohol- och drogrelaterade. Sammantaget omkom 204 personer i vägtrafiken 2020, en kraftig minskning mot föregående år. Antalet omkomna i alkohol- eller drogrelaterade olyckor minskade också, men andelen omkomna i sådana olyckor förblev konstant.

Det är därför viktigt att fortsätta det förebyggande arbetet gällande nolltolerans mot alkohol och narkotika i trafiken och se till att polisen och Kustbevakningen ges tillräckliga resurser för nykterhetskontroller och möjlighet att beivra överträdelse. Det finns också anledning att implementera nya metoder, som mobila trafikkontroller. MHF har

tagit fram en prototyp i form av en buss utrustad med teknik som alkobommar, ANPR-teknik för fordonskontroll och trafikledning.

I dag är straffet för rattfylleri böter eller fängelse i högst 6 månader och för grovt rattfylleri fängelse i högst två år. Vi anser att straffet är för lågt i jämförelse med både den risk och de konsekvenser alkoholpåverkade personer medför och orsakar i trafiken. Vi anser därför att straffet för rattfylleri samt grovt rattfylleri bör skärpas. Vi anser också att obetalda bötesstraff ska kunna omvandlas till fängelse. Alkolås eller annan teknik som förhindrar rattfylleri bör utredas som obligatorium i alla nya bilar i Sverige.

Kristdemokraterna har också länge drivit frågan om ett förbud mot eftersupning som innebär att det inte är tillåtet att dricka alkohol de första sex timmarna efter en trafikolycka. I dag är det möjligt för rattfyllerister att gå fria när de hävdar att de druckit efter och inte före en bilolycka, eftersom det inte har varit möjligt att bevisa när föraren intagit alkohol. Riksdagspartierna har varit eniga i frågan om ett införande av förbud mot eftersupning, men regeringen har valt att gå på samma linje som presenterades i promemorian Ds 2013:28 ”Straffansvar för eftersupning”, att det inte är ett brott i sig att dölja sitt brott. Kristdemokraterna är kritiska till regeringens slutsats och anser att människor som utsätter sina medtrafikanter för fara ska stoppas och inte komma undan på grund av ett kryphål i lagen. Vi anser därför att ett förbud mot eftersupning bör införas.

I oktober 2019 kom Ds 2019:22 Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri. I den föreslås ett par åtgärder som vore bra för att skräpa straffen för trafikbrott. Utredningen konstaterar att antalet trafikbrott ökar, att det är mycket vanligt med återfall och att många förövare begår flera brott samtidigt. De skriver rakt ut att många är vanebrotslingar och att de ägnar sig åt lagtrots. Därtill att trafikbrottslighet ofta sker med stor fara för tredje man, som inte kan skydda sig nämnvärt. Påföljden för trafikbrott blir oftast böter. Upprepade brott leder sällan till straffskärpning. För att nyansera straffskalorna vill utredningen höja straffmaximum för grov olovlig körning och rattfylleri till ett års fängelse och för grovt rattfylleri till tre års fängelse. Dessutom föreslås att nytt brott införas, grov trafikbrottslighet, med straff på mellan sex månaders fängelse och fem års fängelse. Grov trafikbrottslighet ska den som begår flera olika trafikbrott som ett led i en vanemässig och hänsynslös brottslighet dömas till. Kristdemokraterna står bakom dessa förslag i utredningen och anser att de bör införas.

Vi vill även införa alkotester för piloter och besättningspersonal på flyget. Det har uppdagats ett flertal fall där anställda på flyget ertappats med att vara alkoholpåverkade i tjänsten, något som kan medföra en stor risk för passagerarnas säkerhet och öka risken för flygplansolyckor. Kristdemokraterna anser därför att det ska finnas krav på alkoholtest för såväl piloter som besättningspersonal vid på- och avstigning för att säkerställa passagerares trygghet och säkerhet. Det är inte möjligt för ett enskilt land att ha egna regler för kontroll av piloter. Sverige bör därför verka inom den internationella flygorganisationen IATA för att skapa ett regelverk som möjliggör nykterhetskontroller av piloter vid flygningar till och från de länder som önskar detta.

Efter att regeringen till slut föreslog att alkobommar skulle sättas upp vid vissa hamnar för att motverka alkoholpåverkade chaufförer på vägar har implementeringen av detta beslut fördröjts flera gånger. I dagsläget har endast Göteborgs hamn en automatiserad kontroll. Göteborgs hamn präglas dock av relativt lite inkommande trafik. Vid de hamnar som annars har en strid ström av inkommande trafik saknas dock ännu bommar och de myndigheter åt vilka regeringen uppdragit att realisera dem har skilda tolkningar kring genomförbarheten. Invändningar från Polismyndigheten går till exempel ut på att

vikbara bommar ska betraktas som våldsanvändning och likställer dem med spikmatta. Helsingborgs hamn har till och med byggt särskilda körfiler för att upprätta manuell kontroll med köer och fördröjningar som konsekvens.

Kristdemokraterna anser att regeringen behöver vara tydlig gentemot berörda myndigheter om uppdraget. Det är dags att ta nästa steg för att motverka alkoholpåverkade trafikanter. Trafikverket ska utifrån det givna uppdraget placera automatiserade alko-bommar vid fler strategiska platser än Göteborgs hamn för att göra trafiken säkrare och rädda liv.

Tillåt rutinkontroller av narkotikapåverkade förare

Dagens regelverk innebär att en förare endast får testas för drograttfylla vid misstanke om påverkan av narkotika. Ett test får alltså inte göras slumpmässigt likt det som görs för alkohol. Kristdemokraterna menar att det vore angeläget ur ett trafiksäkerhetsperspektiv och baserat på Brås uppgifter angående den stigande trenden i antalet anmälda brott för drogfylleri, att möjligheten att utföra slumpmässiga test även för narkotika bör övervägas. Vi välkomnar därför att regeringen 2019 tillsatte utredningen ”Effektivare kontroller av yrkestrafik på väg” (dir. 2019:51) i syfte att bland annat se över möjligheten att låta polisen få använda sållningsprov, dvs slumpmässiga tester, för att upptäcka misstänkta drograttfyllerister. Utredningen redovisades delvis i fråga om sållningsprov 30 november 2020 och för kontrollverksamheten i yrkestrafiken den 1 mars 2021. Förslagen från utredningen är nu under regeringens beredning. Utredningen föreslår att Tullverket ska få utökade möjligheter att göra salivprov och ögonundersökning, även utan misstanke om drogpåverkan. Kristdemokraterna anser att polisen bör få tillgång till sållningsinstrument för att rutinkontrollera trafikanter för narkotika. Det behövs också bättre och snabbare detekteringsteknik med möjlighet att göra masskontroller direkt vid väg. Masskontroller gör också att kraven på misstanke som idag gäller för polisen kan tas bort. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Bättre konkurrensvillkor inom åkerinäringen

Svensk åkerinäring är i dag utsatt för en hård osund internationell konkurrens. Samtidigt som svenska lastbilschaufförer får betala tusentals svenska kronor vid överträdelse av kör- och vilotiderna, kör många utländska åkare längre än vad som är tillåtet enligt EU-regler. Fusket inom åkerinäringen är utbredd och måste tas på stort allvar. Oseriösa aktörer betalar inte avtalsenliga löner och struntar i miljö- och cabotagareglerna. Detta riskerar att slå ut seriösa aktörer på marknaden och skapar rent trafiksäkerhetsmässigt en otrygg situation på vägarna. Det förekommer att chaufförer kör otillåtna distanser och använder droger för att hålla sig vakna.

Det är viktigt att efterlevnaden av det nyligen i Europaparlamentet antagna mobilitetspaketet övervakas. Med anledning av den nyligen framlagda utredningen Kontroller på väg (SOU 2021:31) finns anledning för regeringen att återkomma med förslag för att öka säkerheten och stärka kontrollen vad gäller tung trafik. Transportstyrelsens sanktionsmöjligheter behöver stärkas och trafikpolisens kontroller av yrkestrafiken prioriteras. I utredningen föreslogs möjlighet till sanktionsväxling inom yrkestrafikområdet och möjligheten att göra sållningsprov för narkotika. Det är positiva steg i rätt riktning, men regeringen behöver nu återkomma med skarpa förslag på åtgärder.

Synskärpans betydelse för trafiksäkerheten

Att du ska ha tillfredsställande syn är självklart oavsett behörighetsnivå för att upprätthålla trafiksäkerheten.

Körkortslagen ställer krav på 0,5 i synskärpa, men synskärpa på rätt nivå säkerställs idag endast vid ansökan om körkort. Synintyget får då inte vara mer än två månader gammalt. När körkortet väl är utställt krävs inga fler kontroller av synen för att få bibehålla körkortet. Vid högre körkortsbehörighet ställs dock krav på att synen kontrolleras regelbundet vart femte år. Det är en diskrepans mellan olika behörigheter som är ologisk.

Synnedläggning är ett vanligt förekommande problem hos en stor del av befolkningen och kan påverka trafiksäkerheten negativt.

I trafikutskottets tidigare behandling av frågan om synkontroll har frågan avfärdats med hänsyn till osäkerhet kring kostnader. I detta har hänvisats till hälsokontrollers kostnader. Dessa bör dock inte sammanblandas med synkontroller. Att ha synkontroller vart 10:e år via en optiker och i ett system som redan finns för de som är yrkesförare betingar mycket marginella kostnader. Kontroll av synskärpan belastar med andra ord inte sjukvården alls. I trafikutskottets tidigare behandling av frågan har också hänvisats till Transportstyrelsens utredning (dnr TSV 2018-2366) Översyn syn. Detta uppdrag har dock trots trafikutskottets hänvisning saknat ett uppdrag att utreda behovet av återkommande synkontroller för lägre behörigheter. Det finns därför anledning att särskilt beakta frågan om kontroll av synskärpa och införande av syntester i samband med körkortsförnyelse.

Öka säkerheten för motorcyklister

Olyckor som leder till dödsfall eller allvarliga skador är tyvärr ofta förekommande bland motorcyklister. En av orsakerna är vägräcken med vajer som förorsakar större skador för motorcyklister då det blir olyckor. Motorcyklister fastnar i dessa räcken, vilket förvärrar olyckan med större och allvarigare personskador som följd. Mellan 2005 och 2017 omkom i genomsnitt 40 motorcyklister årligen i trafiken¹. Under år 2019 omkom enligt NTF 29 personer på motorcykel, att jämföra med 47 personer år 2018 och 39 personer år 2017. Det var 196 motorcyklister som skadades allvarligt och 23 som skadades mycket allvarligt under 2019. Ungefär var tionde motorcyklist som dödas i trafiken omkommer till följd av kollision med vajerräcke². På alltför många vägar är fortfarande så kallade vajerräcken standard, trots att Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Svenska Väg- och Broräckesföreningen (SVBR) och Sveriges Motorcyklister (SMC) i en rapport finansierad av Trafikverket gett den typen av räcken underbetyg vad gäller säkerheten för motorcyklister och istället förordar släta räcken med underglidningsskydd. Ska vi uppnå nollvisionen krävs en översyn av räcken på svenska vägar. Kristdemokraterna föreslår att Trafikverket ska ta fram en åtgärdsplan för att byta ut dessa vajerräcken mot traditionella moderna vägräcken för att minska antalet dödade och allvarligt skadade motorcyklister.

¹ Källa: Trafikverkets djupstudier av dödsolyckor.

² Källa: Trafikverkets djupstudier av dödsolyckor.

Omkörning av cyklister

Utefter alltfler vägar finns väl fungerande cykelbanor. Men på många ställen delar cyklisterna väg med bilister och i dessa sammanhang behöver trafiksäkerheten förbättras. Det gäller inte minst när bilar behöver köra om cyklister. Många är de cyklister som fått hjärtat i halsgropen då bilister inte tagit tillräcklig hänsyn vid omkörning. Enligt trafikförordningen 3 kap. 33 § ska den förare som kör om ”lämna ett betryggande avstånd i sidled mellan sitt fordon och det fordon som körs om”. Det finns dock inget angivet mått på vad som anses vara ett betryggande avstånd. Kristdemokraterna föreslår att detta avstånd specificeras i lagen till minst 1,5 meter.

Rätt hastighet på vägarna

Med rätt hastighetsbegränsningar på våra vägar får vi också bättre trafiksäkerhet. När USA 1995 beslutade att låta den tidigare nationellt bestämda maxhastigheten för motorvägar på 55 mph (motsvarande 88 km/h) bestämmas av delstaterna höjde ett antal delstater hastighetsgränsen till 70, 75 och 80 mph. Den decentraliserade beslutsnivån för hastighetsbegränsningar har harmonierat med den positiva utvecklingen för personolyckor som under perioden 1995–2000 minskade med 37 procent. Det finns anledning att pröva möjligheten till höjda hastighetsbegränsningar i glesbefolkade delar av Sverige. Att tvinga bilister att köra långsammare än vad vägförhållanden medger är kontraproduktivt för trafiksäkerheten. Trafikverket sänker med trafiksäkerhet som motiv hastigheten på många landsvägar från 90 till 80. Tyvärr är eftersatt vägunderhåll ett starkt motiv för hastighetssänkningarna vilket undergräver trafikens funktionsmål. Farten är en trafiksäkerhetsfaktor som inte kan ses oberoende av andra faktorer som väderförhållanden och vägbanans kvalitet. Att en vägsträcka är olycksdrabbad kan bero på flera orsaker, t ex kan vägbanans lutning orsaka olyckor. Då spelar hastigheten en underordnad roll till möjligheten att justera lutningen. Det är i många fall mer motiverat att stärka vägarnas kvalitet än att använda hastighetssänkning som standardlösning.

Väderförhållanden kan ställa väldigt varierande krav på föraren och bilens förutsättningar att ta sig fram. Bruket av digitala skyltar för att främja flexibilitet kring högsta tillåtna hastighet bör därför öka och inte som idag endast användas för urbana trafikplatser.

Genom att differentiera hastighetsbegränsningar – lägre på farliga vägar och högre på de säkraste motorvägarna – främjas acceptansen och efterföljandet av reglerna. Med för lågt satta hastighetsbegränsningar på vägar riskerar förare att välja andra vägar som kan vara sämre trafiksäkerhetsmässigt. Högsta tillåtna hastighet är en viktig del i vägarnas konkurrenskraft gentemot kortare och osäkrare vägar. För att främja valet av de säkraste vägarna bör därför möjligheten att höja hastighetsbegränsningen på flera vägsträckor prövas.

Skärpta regler vid användning av drönare

Under de senaste åren har ett flertal allvarliga incidenter med drönare rapporterats i skyddade luftrum i Sverige. Detta har inneburit stora risker för flygplansolyckor, svåra ekonomiska förluster för flygbolagen samt förseningar för resenärer. Arlanda och Bromma tvingades att stoppa trafiken i upp till en timme då drönare förekommit i luftrummet i flygförbudsområde. Hittills finns det dock inget fall där förövaren/piloten

har lagförts och bötfällts. Redan idag är det förbjudet att utan tillstånd flyga drönare inom en radie om 5 km kring en flygplats. Ägarna och piloterna till drönarna som flyger i fredad zon begår således ett luftfartsbrott som kan ge påföljder om böter eller fängelse i upp till sex månader. Grovt brott kan ge upp till 2 års fängelse. För att freda lufttrafiken har Heathrows flygplats och Charles de Gaulle flygplats installerat ett holografiskt radarsystem som snabbt identifierar drönare som utgör ett hot. Brittisk lag identifierar de oauktoriserade flygningarna som ett brott med upp till fem år som påföljd. Kristdemokraterna ser att finns anledning att se över påföljderna och skärpa påföljderna i Sverige utifrån brittisk förebild.

Magnus Jacobsson (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Larry Söder (KD)

Camilla Brodin (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)